

Jarosław Stelmach

Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki

System antyterrorystyczny Rzeczypospolitej Polskiej w obliczu zagrożenia współczesnym terroryzmem

Wprowadzenie

W ostatnim czasie Europa stała się teatrem wzmożonej aktywności terrorystycznej. W roku 2014 na terenie Unii Europejskiej zginęły z rąk zamachowców cztery osoby – w kolejnym było ich już ponad 150, a około 360 osób zostało rannych. Francja, Belgia i Niemcy zostały zaatakowane przez terrorystów z niespotykaną dotąd siłą i determinacją. W całej Unii aresztowano w 2015 r. 1077 osób oskarżonych o terroryzm (w tym aż 424 we Francji). Liczby odnoszące się do zamachów terrorystycznych – w tym planowanych – są również wysokie. W 2015 r. w sześciu krajach Wspólnoty (w Danii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii i we Włoszech) zaplanowano aż 211 zamachów – niektóre z nich przeprowadzono, inne nie powiodły się lub zostały udaremnione¹.

Zamachy w Europie.

Ewolucja sposobu działania sprawców

Metody działania sprawców stały się bardziej wyrafinowane. Sytuacje zakładnicze zostały zastąpione działaniami aktywnego strzelca, a przestępcy posługują się coraz

¹ *Europa na celowniku terrorystów. 211 ataków w 2015 roku*, 22.07.2016, Defence24, <http://www.defence24.pl/416620,europa-na-celowniku-terrorystow-211-atakow-w-2015-roku> [dostęp: 17.03.2017].

częściej samochodami, maczetami czy nożami. W 2016 r. obok najgłośniejszych ataków terrorystycznych z użyciem materiałów wybuchowych (w Brukseli² i Stambule³), sprawcy po raz kolejny sięgnęli po broń białą i palną. Do tego typu zamachów doszło w pociągu w niemieckim Würzburgu⁴, w centrum handlowym w Monachium⁵ oraz w kościele w Normandii⁶. 14 lipca natomiast sprawcy wykorzystali do zabijania ludzi samochód ciężarowy. Około godziny 22.30 na rozciągającą się na 7 kilometrów Promenadę Anglików w Nicei wjechał terrorysta kierujący białą, 19-tonową ciężarówką. Poruszając się zygżakiem, przesuwał się powoli do przodu. Po przejechaniu prawie 2 kilometrów, po ostrzeleniu przez funkcjonariuszy policji niemalże całej kabiny kierowcy, pojazd został zatrzymany. Zginęło wówczas 86 osób z 18 krajów, ponad 200 zostało rannych. Wśród ofiar zamachu, za który wzięło odpowiedzialność Państwo Islamskie, było ponad 30 muzułmanów oraz 10 dzieci⁷.

Kluczową z perspektywy terrorystów cechą tej formy zamachów jest to, że samochody ciężarowe, noże, maczety czy siekiery łatwo pozyskać, a służby specjalne są pozbawione możliwości monitorowania takich zakupów. Terrorysty, zdając sobie sprawę ze skuteczności przyjętej metody, opierającej się na użyciu prostego narzędzia, które może stanowić śmiertelnie skuteczną broń – łatwą do zdobycia i trudną do rozpracowania na etapie przygotowania zamachu – kontynuowali wykorzystywanie tego *modus operandi*. 19 grudnia 2016 r. Tunezyjczyk Anis Amri dokonał zamachu za pomocą ciężarówki podczas jarmarku bożonarodzeniowego w Berlinie: porwał 40-tonowy pojazd i po zastrzeleniu polskiego kierowcy, Łukasza Urbana, wjechał w tłum. W zamachu zginęło 12 osób, a ponad 50 zostało rannych. Terrorystę, który zbiegł z miejsca przestępstwa, zastrzelili cztery dni później pod Mediolanem włoscy policjanci⁸. Ostatniego dnia roku doszło do kolejnej tragedii. Tym razem uzbrojony mężczyzna wtargnął do popularnego klubu nocnego Reina w europejskiej części Stambułu. Zastrzelił tam 39 osób, w tym 27 obcokrajowców, a blisko 70 ranił. W wyniku zakrojonej na dużą skalę policyjnej obławy został zatrzymany 16 stycznia w Stambule wraz z czterema innymi osobami. Do ataku przyznało się Państwo Islamskie, które

² *Brussels explosions: what we know about airport and metro attacks*, 9.04.2016, BBC News, <http://www.bbc.com/news/world-europe-35869985> [dostęp: 17.03.2017].

³ G. Tuysuz, H. Yan, S. Almasy, *Istanbul terror attack: Erdogan says Turkey will not be divided*, 6.07.2016, CNN, <http://edition.cnn.com/2016/06/29/europe/turkey-istanbul-aturk-airport-attack/> [dostęp: 17.03.2017].

⁴ *Germany axe attack: assault on train in Wuerzburg injures HK family*, 19.07.2016, BBC News, <http://www.bbc.com/news/world-europe-36827725> [dostęp: 17.03.2017].

⁵ J. Henley, *Munich attack: what we know so far about shooting*, 23.07.2016, The Guardian, <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/22/munich-shooting-what-we-know-so-far> [dostęp: 17.03.2017].

⁶ *Brutalnie zamordowali księdza. Tzw. Państwo Islamskie: to nasi żołnierze*, 26.07.2016, TVN24, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiatea,2/nozownicy-zabarykadowali-sie-w-kościele-we-francji,663645.html> [dostęp: 17.03.2017].

⁷ *Nice attack: what we know about the Bastille Day killings*, 19.08.2016, BBC News, <http://www.bbc.com/news/world-europe-36801671> [dostęp: 17.03.2017]; D. Howell, M. Buckley, M. Nowak, A. Gold, *Nice attack: dozens killed during Bastille Day celebration*, 15.07.2016, BBC News, <http://www.bbc.com/news/live/world-europe-36799172> [dostęp: 17.03.2017].

⁸ *Właściciel ciężarówki chce od Niemiec odszkodowania po zamachu w Berlinie*, 8.04.2017, TVP Info, <http://www.tvp.info/29860883/wlasciciel-ciezarowki-chce-od-niemiec-odszkodowania-po-zamachu-w-berlinie> [dostęp: 13.04.2017].

skrytykowało Turcję za interwencję w Syrii i udział w dowodzonej przez USA koalicji, zwalczającej tę organizację dżihadystyczną w Syrii i Iraku⁹.

Powyższe przykłady wskazują na ogólną tendencję do używania przez sprawców zamachów coraz prostszych narzędzi, które mimo wszystko zapewniają osiągnięcie zakładanego skutku – przerażenia milionów ludzi na całym świecie. Liczba i częstotliwość zamachów, które następują po sobie w odstępach kilku dni, dodatkowo przeraża. Tworzy to sytuację ciągłego zagrożenia: obywatele państw Unii Europejskiej obawiają się o życie i zdrowie podczas podróży do pracy czy na zakupach. Podłoże większości zamachów jest religijne, a determinacja radykalnych islamistów

powoduje, że trudno przewidzieć koniec tych zbrodniczych działań. Dowodami na utrzymującą się tendencję są kolejne zamachy z roku 2017. 22 marca ok. godz. 14.40 terrorysta wjechał na Most Westminsterki w Londynie, który znajduje się tuż obok gmachu brytyjskiego parlamentu. Poruszając się zygzakiem po jezdni i chodniku, rozjeżdżał pieszych. Po drugiej stronie mostu uderzył w ogrodzenie siedziby parlamentu – następnie, uzbrojony w dwa duże noże, wyskoczył z samochodu i ruszył w kierunku wejścia do budynku. Zaatakował policjanta, po czym został zastrzelony przez innego funkcjonariusza w odległości ok. 20 metrów od bramy parlamentu¹⁰. Dwa tygodnie później, 7 kwietnia 2017 r. terrorysta wjechał skradzioną ciężarówką w tłum ludzi na głównym deptaku w Sztokholmie, po czym uderzył w ścianę domu handlowego. W wyniku zamachu zginęły cztery osoby, a kilkanaście zostało rannych¹¹.

Reakcja państw Unii Europejskiej

Oczywiste jest, że obywatele w takich chwilach zwracają się z nadzieją i jednocześnie oczekiwaniami w stronę państwa. Jakże zatem mechanizmy obronne powinny zostać wprowadzane przez poszczególne rządy, by zatrzymać ten swoisty pochód śmierci? Czy stanowiące i budowane przez lata narodowe systemy antyterrorystyczne w Unii Europejskiej są niewydolne w konfrontacji z asymetrycznym przeciwnikiem? Pytania te – coraz częściej zadawane przez przerażonych obywateli – są niezwykle trudne. Wydaje się, że mechanizmy obronne tworzone na bazie służb specjalnych w zakresie zapobiegania i sił specjalnych na etapie reagowania spełniają swoje zadanie w kontekście – można powiedzieć – bardziej tradycyjnych metod terrorystycznych. Pozyskiwanie materiałów wybuchowych, działanie w organizacji terrorystycznej, przygotowanie zamachów z użyciem broni palnej najczęściej wymaga współdziałania i odpowiedniego finansowania. To natomiast stwarza szansę dla wywiadów i kontrwywiadów, by na etapie pozyskiwania informacji dokonywać zatrzymań członków grup i związków przestępczych. Jednak gdy sprawcami zamachów są pojedyncze osoby, działające samodzielnie, a do tego niepotrzebujące wyszukanych środków

⁹ *Zamachowiec wyznaje: Chciałem zabijać chrześcijan. Poszedłem tam, żeby umrzeć*, 13.02.2017, TVN24, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiatea,2/zamachowiec-ze-stambu-lu-chcialem-zabijac-chrzciscijan,715227.html> [dostęp: 17.03.2017].

¹⁰ *Zamach w Londynie*, TVN24, <http://www.tvn24.pl/raporty/zamach-w-londynie,1163> [dostęp: 17.04.2017].

¹¹ *Uzbek zatrzymany po zamachu w Szwecji „przyznał się do winy”*, 11.04.2017, TVN24, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiatea,2/zamach-w-sztokholmie-adwokat-uzbek-przyznal-sie-do-winy,731142.html> [dostęp: 12.04.2017].

walki, możliwości ich rozpracowania operacyjnego stają się dużo trudniejsze. Podobnie mało wydajne są działania kontrterrorystyczne prowadzone przez specjalistyczne formacje policyjnych i wojskowych sił specjalnych. Ich atutem oczywiście specjalistyczna taktyka, umiejętności oraz sprzęt. Jednak możliwości ich wykorzystania są uwarunkowane aspektem czasu: jednostki te muszą pojawić się na miejscu zdarzenia, a działania współczesnych sprawców są obliczone na maksymalnie kilkanaście minut. Terrorysty zdali sobie sprawę, że w konfrontacji z perfekcyjnie wyszkolonymi jednostkami antyterrorystycznymi skupionymi w grupie ATLAS są skazani na porażkę. W związku z tym tej konfrontacji unikają, starają się uderzać w takich miejscach i w takim momencie, by czasie krótkiego ataku zmaksymalizować liczbę swoich ofiar, a w momencie przybycia sił specjalnych popełnić samobójstwo, zginąć w walce lub zbiec z miejsca zdarzenia. Powyższe wnioski są znane i oczywiste dla większości państw dotkniętych współczesnym terroryzmem. Stąd zwiększona liczba policjantów i żołnierzy na ulicach europejskich miast, dodatkowe uprawnienia dla policjantów pionów prewencji oraz wyposażanie ich w dostosowany do skali zagrożenia sprzęt i środki ochrony. To wszystko ma sprawić, by niezależnie od czasu przybycia jednostek specjalnych, policjanci będący w pobliżu miejsca ataku mogli skutecznie reagować i minimalizować skutki zamachów.

System antyterrorystyczny Rzeczypospolitej Polskiej

Dostosowanie przepisów do wymogów Unii Europejskiej

Również Polska nie jest obojętna na rozlewającą się po Europie falę terroryzmu, która może potencjalnie dotrzeć na tereny Rzeczypospolitej Polskiej. System antyterrorystyczny RP jest budowany od lat, a w ostatnim okresie można zaobserwować jego szczególnie dynamiczny rozwój. Jest on z pewnością przytomną reakcją odpowiedzialnego państwa na realne zagrożenie międzynarodowym terroryzmem i coraz częstsze przypadki popełniania przestępstw o charakterze terrorystycznym przez polskich obywateli¹².

Pierwszym krokiem w budowaniu systemowych rozwiązań w zakresie działań antyterrorystycznych w Polsce było wprowadzenie do norm prawno-karnych definicji przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Stało się to w wyniku koniecznej implementacji przepisów unijnych. Zgodnie z Decyzją ramową Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu¹³, UE nałożyła na państwa członkowskie wymóg wprowadzenia jednolitych przepisów i kar minimalnych w odniesieniu do przestępstw o charakterze terrorystycznym. Celem tego obowiązku było ujednoli-

¹² Zob. przypadek Brunona Kwietnia: *Brunon Kwiecień zostanie w areszcie kolejne pół roku*, 13.06.2016, TVN24, <http://www.tvn24.pl/krakow,50/sad-przedluzyl-areszt-dla-brunona-kwietnia-o-pol-roku,652133.html> [dostęp: 17.03.2017] oraz Pawła R., „wrocławskiego bombera”, *23-letni terrorysta? Rusza proces bombera z Wrocławia*, 20.03.2017, Fakt24, <http://www.fakt.pl/wydarzenia/polska/wroclaw/wroclaw-bomber-z-wroclawia-stanal-przed-sadem-oskarzony-o-terroryzm/jmsvc9v> [dostęp: 20.03.2017].

¹³ Decyzja ramowa Rady 2002/475/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu, EUR-Lex, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:32002F0475> [dostęp: 20.03.2017].

cenie ścigania procesowego przestępstw terrorystycznych, form stadialnych i zjawiskowych ich popełnienia oraz wymiaru kar wymierzanych ich sprawcom¹⁴. W konsekwencji przepisów decyzji ramowej, Polska przyjęła Ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw¹⁵, wprowadzając do porządku prawnego z dniem 1 maja 2004 r. definicję przestępstwa o charakterze terrorystycznym.

Zgodnie z art. 115 § 20 Kodeksu karnego,

przestępstwem o charakterze terrorystycznym jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 5 lat, popełniony w celu:

- 1) poważnego zastraszenia wielu osób,
  - 2) zmuszenia organu władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności,
  - 3) wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej
- a także groźba popełnienia takiego czynu.

Konstrukcja powołanego przepisu odnosi się do strony formalnej danego przestępstwa, które może być uznane za terrorystyczne, jeżeli jest zagrożone karą w górnej granicy co najmniej pięciu lat. Obecnie w polskich unormowaniach prawno-karnych znaleźć można wiele przestępstw spełniających ten warunek. Ustawodawca nie dookreśla zakresu obszarowego takich czynów, a jedynie wskazuje na potrzebę wystąpienia po stronie sprawcy (strona podmiotowa przestępstwa) celu – zamiaru terrorystycznego. Jest to element materialny konstrukcji przepisu, który ze względu na swoją naturę wymaga większej uwagi organów ścigania na etapie procesowym. Udowodnienie sprawcy celu działania jest bowiem złożone i powoduje potrzebę zgromadzenia rzetelnego materiału dowodowego. Ten materialny element przestępstwa o charakterze terrorystycznym uwydatnia zasadność stwierdzenia, że terrorysta to sprawca, który dąży do osiągnięcia jakiegoś założonego celu głównego za pośrednictwem dokonywanych innych przestępstw – odpowiednio zagrożonych karą – czyli społecznie szkodliwych w stopniu wysokim (strategia pośrednia terroryzmu). Stąd też obciążenie sprawcy przestępstwa terrorystycznego większą odpowiedzialnością karną i zmniejszeniem możliwości ubiegania się o przedterminowe warunkowe zwolnienie z odbywania kary pozbawienia wolności.

Celem polskiego ustawodawcy było wprowadzenie podstaw prawnych do ścigania procesowego sprawców takich przestępstw. Dlatego też w definicji przestępstwa pojawiła się (podobnie jak w decyzji ramowej) część materialna (inaczej subiektywna), w postaci zamiaru terrorystycznego. I ten zamiar lub cel terrorystyczny

¹⁴ Zob. *Przepisy UE w sprawie przestępstw o charakterze terrorystycznym i związanych z nimi sankcji*, EUR-Lex, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=URISERV%3A133168> [dostęp 17.06.2017].

¹⁵ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2004 r., nr 93, poz. 889.

pozostaje do udowodnienia w procesie. Wymaga to żmudnego zebrania materiału dowodowego, ponieważ wykazanie celu działania sprawcy jest niezmiernie ważne dla określenia charakteru powołanego przestępstwa. Brak wykazania celu w procesie powoduje brak możliwości kwalifikacji czynu jako przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Jest to przestępstwo kierunkowe, co oznacza, że działania sprawcy muszą być dokładnie ukierunkowane na jego osiągnięcie¹⁶. Inaczej mówiąc, zastrzelenie kilkudziesięciu osób w kinie, bez celu sprawcy w postaci poważnego zastraszenia wielu osób lub zmuszenia do określonego zachowania organu władzy publicznej, lub wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej, nie będzie przestępstwem o charakterze terrorystycznym. Jeżeli sprawcy nie zostanie udowodnione w procesie, że jego celem było zastraszenie wielu osób, to – choć swoim zachowaniem osiągnął taki właśnie skutek – będzie odpowiadał jedynie za zabójstwo wielu osób z wykorzystaniem broni palnej.

Definicja zdarzenia o charakterze terrorystycznym

Kolejnym krokiem w budowaniu podstaw prawnych do realizacji działań antyterrorystycznych było umieszczenie definicji zdarzenia o charakterze terrorystycznym w ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym¹⁷. W pierwotnym brzmieniu, do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych, zdarzenie to było opisane jako sytuacja powstała na skutek czynu określonego w art. 115 § 20 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny¹⁸ lub zagrożenie zaistnienia takiego czynu, mogącego doprowadzić do sytuacji kryzysowej. Od tego czasu przeciwdziałanie terroryzmowi w Polsce miało wymiar właściwy dla systemu zarządzania kryzysowego. W kolejnych krajowych planach zarządzania kryzysowego można było identyfikować poszczególne kompetencje instytucji bezpieczeństwa narodowego w zakresie zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy po zamachach terrorystycznych – traktowanych jako sytuacje kryzysowe na bazie zawartej w Kodeksie karnym definicji przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Wobec takiego ujęcia tematyki działań antyterrorystycznych były one identyfikowane jako rodzaj działań kryzysowych, w tamtym czasie niewymagających oddzielnych uregulowań prawnych. Powstające kolejno instytucje specjalistyczne bazowały na wypracowanych w systemie zarządzania kryzysowego algorytmach działania, uzupełniając je o specyficzne dla funkcjonowania formacji uregulowania.

Narodowy Program Antyterrorystyczny na lata 2015–2019

Próbę uporządkowania wymiaru instytucjonalnego polskich działań antyterrorystycznych podjęto w 2014 r., uchwalając Narodowy Program Antyterrorystyczny na lata 2015–2019¹⁹. Zawarto w nim szereg postanowień kompetencyjnych i organiza-

¹⁶ Zob. L. Gardocki, *Prawo karne*, Warszawa 2000, s. 78.

¹⁷ Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym, Dz.U. z 2007 r., nr 89, poz. 590.

¹⁸ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, Dz.U. z 1997 r., nr 88, poz. 553 z późn. zm.

¹⁹ Uchwała nr 252 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie „Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019”, M.P. z 2014 r., poz. 1218.

cyjnych dotyczących polskiego systemu antyterrorystycznego (po raz pierwszy w polskim porządku prawnym została w tym dokumencie użyta nazwa „system antyterrorystyczny” – można zatem stwierdzić, pomimo wielu eksperckich dyskusji na ten temat, że w Polsce system antyterrorystyczny istnieje²⁰). Słabą stroną wprowadzonego dokumentu jest ograniczona moc obowiązywania. Jako akt jedynie programowy, wprowadzony uchwałą Rady Ministrów, wyznacza on tylko kierunki rozwoju i może być źródłem informacji o ogólnych zasadach funkcjonowania systemu antyterrorystycznego państwa, nie może natomiast stanowić podstawy prawnej do rozstrzygnięcia powstających pomiędzy instytucjami bezpieczeństwa narodowego sporów kompetencyjnych. Do takich dochodziło na przykład na etapie wyznaczania dowodzącego na miejscu sytuacji kryzysowej o charakterze terrorystycznym. Przez lata, te i inne problemy były katalizatorem wyrażania opinii – powszechnych w środowiskach praktyków i ekspertów – o konieczności wprowadzenia do porządku prawnego uregulowań nadzwyczajnych w postaci ustawy antyterrorystycznej, która w sposób jednoznaczny określiłaby też zakresy odpowiedzialności i zasady realizacji zadań w działaniach antyterrorystycznych.

Zwiększające się zagrożenie zamachami terrorystycznymi w Europie oraz organizowanie przez Polskę Szczytu NATO i Światowych Dni Młodzieży stało się bezpośrednią przyczyną powołania do życia ustawy o działaniach antyterrorystycznych.

Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych

Podstawowym celem wprowadzonej ustawy było

podniesienie efektywności polskiego systemu antyterrorystycznego, a tym samym zwiększenie bezpieczeństwa wszystkich obywateli RP, poprzez:

- wzmocnienie mechanizmów koordynacji działań;
- doprecyzowanie zadań poszczególnych służb i organów oraz zasad współpracy między nimi;
- zapewnienie możliwości skutecznych działań w przypadku podejrzenia przestępstwa o charakterze terrorystycznym, w tym w zakresie postępowania przygotowawczego;
- zapewnienie mechanizmów reagowania adekwatnych do rodzaju występujących zagrożeń;
- dostosowanie przepisów karnych do nowych typów zagrożeń o charakterze terrorystycznym²¹.

W kontekście podniesienia efektywności reagowania na ataki terrorystyczne, założenia te realizowane są za pomocą szeregu zmian legislacyjnych. Spektrum przepisów otwiera wprowadzenie ustawowych pojęć, na których opiera się większość pozostałych postanowień zawartych w dokumencie. Jednym z nich jest definicja zdarzenia o charakterze terrorystycznym. Jest to „sytuacja, co do której istnieje podejrzenie, że powstała na skutek przestępstwa o charakterze terrorystycznym, o którym mowa w art. 115 § 20 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, lub zagrożenie

²⁰ Zob. Narodowy Program Antyterrorystyczny na lata 2015–2019, podrozdział 2.2.

²¹ Rządowy projekt ustawy o działaniach antyterrorystycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Uzasadnienie, druk sejmowy nr 516 z dnia 16 maja 2016 r., s. 1–2.

zaistnienia takiego przestępstwa”²². To pojęcie kluczowe dla pozostałych regulacji, bo większość działań podejmowanych w oparciu o ustawę może być wykonywana po identyfikacji znamion przestępstwa o charakterze terrorystycznym lub przy podejrzeniu, że zdarzenie, które się rozgrywa lub któremu służby zapobiegają, jest zdarzeniem o charakterze terrorystycznym. Pojęcie to jest również podstawą do zdefiniowania kolejnych istotnych czynności podejmowanych przez służby.

Ustawodawca wprowadza definicję działań antyterrorystycznych, przez które rozumie się

działania organów administracji publicznej polegające na zapobieganiu zdarzeniom o charakterze terrorystycznym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych przedsięwzięć, reagowaniu w przypadku wystąpienia takich zdarzeń oraz usuwaniu ich skutków, w tym odtwarzaniu zasobów przeznaczonych do reagowania na nie²³.

Powołany przepis wskazuje na to, że działania antyterrorystyczne obejmują wszystkie czynności mające na celu przeciwdziałanie zagrożeniu – podejmowane przed, w trakcie i po zamachu terrorystycznym. Ustawodawca odwołuje się w tym miejscu wyraźnie do czterech faz (można powiedzieć: faz działań antyterrorystycznych). Są to kolejno:

- zapobieganie – niedopuszczenie do zaistnienia zdarzenia o charakterze terrorystycznym (zgodnie z ustawą odpowiada za to Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego);
- przygotowanie – planowanie działań umożliwiających przejmowanie kontroli nad zaistniałymi zdarzeniami terrorystycznymi (odpowiada za to minister właściwy do spraw wewnętrznych);
- reagowanie – podejmowanie działań mających na celu minimalizację skutków działań terrorystycznych (odpowiada za to minister właściwy do spraw wewnętrznych);
- odtwarzanie – odbudowa zasobów wykorzystanych w trakcie reagowania na zamach (odpowiada za to minister właściwy do spraw wewnętrznych).

Wydzielenie w ustawie czterech faz działań antyterrorystycznych ma swój cel i polega on na potrzebie sprecyzowania czynności podejmowanych w różnych zakresach aktywności antyterrorystycznej, ale też przez różne podmioty bezpieczeństwa państwa. Do tej pory nie było, poza Krajowym Planem Zarządzania Kryzysowego, żadnego dokumentu, który by jednoznacznie wskazywał zadania w poszczególnych fazach i służby je realizujące. Jest to element niezmiernie ważny, szczególnie, gdy tymi samymi zadaniami, na przykład z obszaru zapobiegania, zajmują się wszystkie służby specjalne. Wydzielenie jednego wiodącego podmiotu jest koniecznością, a nadanie tej regulacji rangi ustawy powoduje, że jest to ustalenie wiążące dla pozostałych służb i instytucji. Doprecyzowanie tej materii należy uznać za ważne i korzystne z perspektywy efektywności wykonywanych zadań.

---

²² Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych, Dz.U. z 2016 r., poz. 904, art. 2, pkt. 7

²³ *Ibidem*, art. 2, pkt 1.

Obok definicji działań antyterrorystycznych znaleźć można w ustawie pojęcie działań kontrterrorystycznych. Oznaczają one

działania wobec sprawców, osób przygotowujących lub pomagających w dokonaniu przestępstwa o charakterze terrorystycznym, o którym mowa w art. 115 § 20 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. poz. 553, z późn. zm.), prowadzone w celu wyeliminowania bezpośredniego zagrożenia życia, zdrowia lub wolności osób lub mienia przy wykorzystaniu specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działania²⁴.

Aktywność kontrterrorystyczna stanowi część reagowania na zamachy i zawiera się w całości działań antyterrorystycznych. Jest to element fizycznego zwalczania zagrożenia przy użyciu specjalistycznych sił policyjnych i wojskowych. Do tej pory działania sił specjalnych nie były objęte odrębnymi regulacjami ustawowymi. Ze względu na ich szczególną rangę i stosowanie w działaniach specjalnej, odrębnej taktyki oraz rozwiązań użycia broni i środków przymusu bezpośredniego, regulacja tych kwestii w drodze ustawy wydaje się jak najbardziej zasadna. Ustawa wprowadza również poprawkę do ustawy kompetencyjnej Policji, dodając formacji zadanie prowadzenia działań kontrterrorystycznych²⁵. Jest to jedyna służba posiadająca taką ustawową – wyrażoną bezpośrednio – kompetencję. To rozwiązanie jak najbardziej słuszne i oczekiwane przez środowisko policyjnych sił specjalnych. Umożliwia bezsporne rozstrzygnięcie wątpliwości dotyczących właściwości w rozwiązywaniu incydentów terrorystycznych przy użyciu jednostek policyjnych. Podobne, choć inaczej wyrażone, kompetencje posiada Żandarmeria Wojskowa w stosunku do czynności wykonywanych na obszarach lub w obiektach należących do komórek i jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych albo administrowanych przez te komórki i jednostki organizacyjne. Ustawa wprowadza bowiem do ustawy kompetencyjnej formacji zadanie prowadzenia działań antyterrorystycznych, ograniczając je terytorialnie do powołanych powyżej kategorii miejsca zdarzenia. Oznacza to właściwość Żandarmerii Wojskowej do prowadzenia działań antyterrorystycznych na terenach i obiektach wojskowych we wszystkich czterech fazach – z prowadzeniem działań kontrterrorystycznych włącznie²⁶.

Uprawnienia takie przyznano też innym oddziałom i pododdziałom sił zbrojnych, jednak ich użycie jest obarczone spełnieniem dodatkowych warunków, a idea wprowadzenia ich do działań opiera się na zasadzie subsydiarności. W przypadku wprowadzenia trzeciego lub czwartego stopnia alarmowego, jeżeli użycie oddziałów i pododdziałów Policji okaże się niewystarczające lub może okazać się niewystarczające, do pomocy oddziałom i pododdziałom Policji mogą zostać użyte oddziały i pododdziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, stosownie do ich przygotowania specjalistycznego, posiadanego sprzętu i uzbrojenia oraz zaistniałych potrzeb²⁷. Z normy tej wynika, że również do działań kontrterrorystycznych mogą być przewidziane siły zbrojne – jednak tylko gdy siły policyjne okażą się niewystarczające lub mogą

²⁴ *Ibidem*, art. 2, pkt 2.

²⁵ *Ibidem*, art. 27, pkt 1.

²⁶ *Ibidem*, art. 37, pkt 1.

²⁷ *Ibidem*, art. 22.

się takimi okazać. Forma przepisu jest również poszerzeniem regulacji dotychczas obowiązującej zgodnie z art. 18 ustawy o Policji²⁸, gdzie wymagane było stwierdzenie niewystarczających sił policyjnych. W ustawie antyterrorystycznej wystarczy przewidywanie, że siły policyjne mogą okazać się nieadekwatne do skali zaistniałego zagrożenia – wtedy można rozważyć użycie wojska. W takich wypadkach użyte do pomocy oddziałom lub pododdziałom Policji siły wojsk specjalnych mogą wykorzystać w działaniach kontrterrorystycznych środki przymusu bezpośredniego i broń palną w sposób przewidziany w art. 3 ust. 2a ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Oznacza to, że realizując konstytucyjne zadania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa, mają prawo stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni i innego uzbrojenia, z uwzględnieniem konieczności i celu wykonania tych zadań, w sposób adekwatny do zagrożenia oraz w granicach zasad określonych w wiążących Rzeczpospolitą Polską ratyfikowanych umowach międzynarodowych oraz międzynarodowym prawie zwyczajowym²⁹. Oznacza to również kolejne znaczne rozszerzenie uprawnień żołnierzy wojsk specjalnych w ramach podejmowanych działań kontrterrorystycznych na terenie kraju. Do tej pory, zgodnie z regulacją z ustawy o Policji, w takich wypadkach przyznane im było prawo do używania broni i środków przymusu bezpośredniego właściwe dla policjantów (brak możliwości oddania strzału na rozkaz lub w celu wyeliminowania zagrożenia bez wcześniejszego ostrzeżenia). Nie stanowiło to zatem poprawy jakościowej, a jedynie ilościowe wzmocnienie sił policyjnych przez żołnierzy wojsk specjalnych posiadających takie same, mocno ograniczone uprawnienia policyjne³⁰.

Wymienione pojęcia, kluczowe dla całej ustawy, stanowią podstawę do określania zadań dla wybranych instytucji bezpieczeństwa państwa w poszczególnych fazach działań antyterrorystycznych. Oparcie kolejnych uregulowań na zawartych w ustawie definicjach jest korzystne dla kształtu ustawy i zapewnia solidny aparat pojęciowy dla funkcjonowania całego systemu AT państwa. Skutkuje to jednoznacznością w rozumieniu poszczególnych pojęć i nadaje odpowiedni kształt założeniom, które od lat funkcjonowały w doktrynie nauk o bezpieczeństwie.

Podstawy prawne polskich działań antyterrorystycznych

Podsumowując rozważania na temat podstaw prawnych działań antyterrorystycznych w Polsce, można stwierdzić, że są one zawarte przede wszystkim w:

- ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 1997 r., nr 88, poz. 553 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. z 2013 r., poz. 1166);
- ustawie z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2014 r., poz. 455);

²⁸ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, Dz.U. z 1990 r., nr 30, poz. 179.

²⁹ Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. z 2015 r., poz. 827, z późn. zm., art. 3, ust. 2a.

³⁰ Zob. J. Stelmach, *Działania antyterrorystyczne w kontekście identyfikacji znamion przestępstwa o charakterze terrorystycznym*, [w:] *Polska ustawa antyterrorystyczna – odpowiedź na zagrożenia współczesnym terroryzmem*, red. W. Zubrzycki, K. Jałoszyński, A. Babiński, Szczytno 2016, s. 460–470.

- ustawa z dnia 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych (Dz.U. z 2016 r., poz. 904).

Dokumenty te są uzupełnione innymi normami prawnymi, szczególnie zawartymi w ustawach kompetencyjnych poszczególnych instytucji bezpieczeństwa narodowego oraz ustawami dotyczącymi reżimów stanów nadzwyczajnych, które mogą być wprowadzane w sytuacji wyjątkowych zagrożeń dla bezpieczeństwa narodowego. Dodatkowo rolę uzupełniającą pełni wspomniany już Narodowy Program Antyterrorystyczny, stanowiący źródło wiedzy o kierunkach i obszarach aktywności antyterrorystycznej w Polsce.

Wymiar instytucjonalny systemu antyterrorystycznego RP został podzielony na trzy poziomy, w zależności od rangi wykonywanych działań:

- 1) Na poziomie strategicznym podejmowane są przez Prezesa Rady Ministrów i Radę Ministrów kluczowe działania o charakterze systemowym. Tworzenie polityki antyterrorystycznej państwa należy również do zadań organów opiniodawczo-doradczych, tj. Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych (MZdsZT), Kolegium ds. Służb Specjalnych i Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (RZZK). Szczególną rolę w systemie odgrywa również minister właściwy do spraw wewnętrznych. Analiza rozwiązań w tym zakresie wskazuje na właściwy i jednoznaczny podział kompetencyjny pomiędzy poszczególnymi podmiotami. Na poziomie strategicznym organy odpowiadające za bezpieczeństwo państwa są wzmacniane przez instytucje doradczo-konsultacyjne (MZdsZT oraz RZZK), co zapewnia wysoką pod względem merytorycznym jakość wypracowywanych wniosków i wprowadzanych inicjatyw. Ważną kompetencją jest możliwość powierzenia wykonywania roboczych projektów określonych rozwiązań grupie zadaniowej w postaci Stałej Grupy Ekspertckiej, wykonującej zadania na rzecz MZdsZT. Wartościowym narzędziem jest też możliwość wykorzystania RZZK³¹, który w przypadku wystąpienia realnego zagrożenia terrorystycznego może wspomagać proces podejmowania decyzji przez najwyższe organy państwowe.
- 2) Na poziomie operacyjnym realizowane są zadania służące koordynacji wymiany informacji między poszczególnymi służbami i instytucjami wchodzącymi w skład systemu antyterrorystycznego RP, a także prowadzony jest bieżący monitoring i analiza zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Zadania na tym poziomie koordynuje Centrum Antyterrorystyczne Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (CAT ABW) oraz w odniesieniu do kwestii związanych z zarządzaniem kryzysowym – Rządowe Centrum Bezpieczeństwa (RCB). Ścisła współpraca CAT ABW z również pracującym w systemie całodobowym RCB zapewnia natychmiastowy przepływ wiadomości i możliwość wdrożenia procedur reagowania w przypadku nagłego zagrożenia zamachem terrorystycznym.
- 3) Na poziomie taktycznym swoje zadania wykonują poszczególne służby, organy i instytucje systemu bezpieczeństwa państwa, w których zakresie właściwości pozostaje ochrona antyterrorystyczna kraju³² – na etapie zapobiegania, przygoto-

³¹ Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, <http://rcb.gov.pl/rzadowy-zespol-zarzadzania-kryzysowego/> [dostęp: 17.03.2017].

³² Narodowy Program Antyterrorystyczny na lata 2015–2019, podrozdział 2.2.2.

wania, reagowania i odbudowy. Ważne dla skuteczności tych działań jest jednoznaczne określenie kompetencji i dowodzenia. Szczególnego wymiaru nabiera ten postulat w zakresie reagowania na potencjalne zamachy terrorystyczne. W tym zakresie oczekiwania spełniła ustawa o działaniach antyterrorystycznych, precyzując jednoznacznie, że działaniami na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym kieruje policjant wyznaczony przez Komendanta Głównego lub Wojewódzkiego Policji, a w przypadkach zamachów na terenach i obiektach wojskowych – żołnierz Żandarmerii Wojskowej³³. Skuteczność działań kontrterrorystycznych na tym poziomie wzmacniają inne uregulowania ustawy, na czele z instytucją specjalnego użycia broni, wprowadzoną w celu reagowania na zamachy terrorystyczne³⁴.

Organizacyjnie system antyterrorystyczny opiera się na kilku innych podsystemach bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. W zależności od charakteru podejmowanych działań AT, na poszczególnych etapach mogą być wprowadzane rozwiązania właściwe dla systemu powiadamiania ratunkowego, krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, systemu zarządzania kryzysowego czy reżimów stanów nadzwyczajnych. Całość tych aktywności może być uzupełniana szczególnymi rozwiązaniami dedykowanymi jedynie dla zagrożeń terrorystycznych, a wyrażonymi głównie w ustawie o działaniach antyterrorystycznych. Pokazuje to wyraźnie, że działania AT nie są kategorią mogącą funkcjonować w oderwaniu od innych obszarów bezpieczeństwa państwa. Skutki zamachów terrorystycznych są bowiem wieloobszarowe i wymagają podejmowania działań na wielu płaszczyznach aktywności państwa.

Podsumowanie

Można wskazać kilka silnych stron obecnego polskiego systemu antyterrorystycznego. Przede wszystkim na uznanie zasługuje jednoznaczne zdefiniowanie zakresu odpowiedzialności Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w zakresie zapobiegania zdarzeniom o charakterze terrorystycznym. Niedopuszczenie do zamachu na terytorium RP należy do priorytetów wszystkich instytucji, jednak uczynienie jednego podmiotu odpowiedzialnym ustawowo za wykonanie tego obowiązku wydaje się jak najbardziej właściwe – tym bardziej że powołana odpowiedzialność jest połączona z dodatkowymi kompetencjami organu wyrażonymi przede wszystkim w rozdz. 2 ustawy o działaniach antyterrorystycznych. Podobnie jednoznaczne zdefiniowanie wykonywania działań kontrterrorystycznych przez Policję jest oczekiwanym w środowisku praktyków rozwiązaniem. Policyjne siły specjalne są bowiem podmiotem najlepiej przygotowanym taktycznie i logistycznie do wykonywania tego typu operacji. Mogą być uzupełniane w zależności od poziomu zagrożenia terrorystycznego siłami wojskowymi – z użyciem wojsk specjalnych włącznie. Atutem tego rozwiązania jest z kolei możliwość korzystania przez wojskowych operatorów sił specjalnych z nadzwyczajnych sposobów używania broni wobec sprawców ataków o charakterze terrorystycznym, w oparciu o zasady zawarte w art. 3 ust. 2a ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Pozwala to na wykorzystanie w pełni

³³ Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych, art. 18.

³⁴ *Ibidem*, art. 23.

zdolności operacyjnych żołnierzy, którzy wykonywali zadania fizycznego zwalczania terroryzmu na frontach działań wojennych poza granicami RP. Pamiętać należy jednak, że wprowadzenie żołnierzy do działań antyterrorystycznych na terenie kraju ma zawsze charakter subsydiarny i nie stanowi podstawowego narzędzia reagowania na zamachy terrorystyczne. Słuszne wydaje się też przyjęcie w systemie antyterrorystycznym rozwiązań właściwych dla systemu zarządzania kryzysowego. Wprowadzany przez lata wymiar instytucjonalny zarządzania kryzysowego oparty na zasadzie terytorialności i ustrukturyzowanego przygotowania do prognozowanego zagrożenia jest skuteczny i zawiera w sobie elementy niezbędne do właściwego planowania działań antyterrorystycznych.

Wymienione przykłady rozwiązań mogą z pewnością przełożyć się na skuteczne minimalizowanie skutków zamachów terrorystycznych. Jednak w obliczu wciąż zmieniających się metod działań współczesnych terrorystów nie wszystkie obszary systemu AT mogą cechować się tak wysoką skutecznością. Na uwagę zasługuje mianowicie kwestia czasu rozgrywania się zamachów. Jak pokazują przykłady zdarzeń z ostatnich lat, obecnie zbrodnie popełniane są przez zamachowców w ciągu kilku do kilkunastu minut. W deficycie czasu wątpliwe jest odpowiednio szybkie pojawienie się na miejscu zdarzenia sił specjalnych. W związku z tym zasadne wydaje się wzmacnianie taktycznie i technicznie ogniw patrolowych Policji i być może rozważenie zmiany w regulacjach dotyczących funkcjonowania służb ochrony osób i mienia, szczególnie w obiektach użyteczności publicznej. To właśnie od profesjonalizmu osób pierwszych na miejscu zdarzenia i możliwości podjęcia przez nie natychmiastowych i adekwatnych do stopnia zagrożenia działań będzie zależał poziom minimalizacji skutków zamachów terrorystycznych. Obecnie funkcjonujące systemy ochrony w ogólnodostępnych obiektach komercyjnych są podporządkowane bardziej zasadzie opłacalności finansowej niż potrzebie zapewnienia bezpieczeństwa antyterrorystycznego.

Wiele też pozostaje do zrobienia w kwestii budowania świadomości i edukacji antyterrorystycznej. Systemy ostrzegania, alarmowania i ewakuacji – nawet doskonale opracowane – nie będą skuteczne, gdy poziom dyscypliny wykonawczej wśród obywateli będzie niski. Pożądane zachowania w przypadkach zagrożenia terrorystycznego powinny stać się przedmiotem jeszcze bardziej aktywnej działalności edukacyjnej, skierowanej do wszystkich środowisk i kategorii wiekowych. Szczególnym wyzwaniem dla służb oraz świata nauki pozostaje znalezienie skutecznych narzędzi ochrony przed atakami przeprowadzanymi z użyciem pojazdów. Z pewnością należy jeszcze bardziej zabezpieczać wszelkie zgromadzenia czy imprezy masowe. Ale jak uchronić się przed zamachami przeprowadzanymi na licznie uczęszczanych drogach, skwerach czy w parkach? Odpowiedzi na to pytanie szukają wszyscy Europejczycy i wydaje się, że całkowite zabezpieczenie przed tego rodzaju zagrożeniami jest jednak niemożliwe.

Budowanie rozwiązań w zakresie działań antyterrorystycznych w Polsce przez ostatnie lata ewoluowało w kierunku coraz bardziej ustrukturyzowanego systemu. Poskutkowało uchwaleniem ustawy o działaniach antyterrorystycznych – nadzwyczajnej regulacji prawnej z zakresu zwalczania zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Obrazy ostatnio przeprowadzanych zamachów w Europie pokazują jednak, że ten swoisty wyścig z terrorystami wydaje się nie mieć końca i można spodziewać

się następnych rozwiązań wdrażanych na rzecz poprawy bezpieczeństwa antyterrorystycznego. Należy mieć jednak nadzieję, że pomimo wysokiego poziomu strachu przed kolejnymi atakami, ludzkość nie stanie się niewolnikiem wprowadzanych przez siebie ograniczeń i nie zaprzepaści wieloletnich zdobyczy współczesnych demokracji. Znalezienie kompromisu pomiędzy koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa a potrzebą zachowania praw i wolności jest bowiem wielką sztuką, która szczególnego znaczenia nabiera w dobie współczesnego terroryzmu.

System antyterrorystyczny Rzeczypospolitej Polskiej w obliczu zagrożenia współczesnym terroryzmem Streszczenie

Celem artykułu jest identyfikacja najważniejszych cech polskiego systemu antyterrorystycznego, ze szczególnym uwzględnieniem podstaw prawnych i wymiaru instytucjonalnego. Autor podjął się próby określenia kierunków rozwoju działań AT w Polsce w kontekście zmieniającego się środowiska zagrożenia zamachami terrorystycznymi w Europie. Podjęte rozważania zawierają również ocenę przyjętych rozwiązań AT w konfrontacji ze zmieniającymi się metodami i narzędziami używanymi przez współczesnych terrorystów.

Słowa kluczowe: terroryzm, działania antyterrorystyczne, system antyterrorystyczny, bezpieczeństwo RP

Anti-terrorism system of the Republic of Poland in the face of the threat of modern terrorism Abstract

The aim of the article is to identify the most important features of the Polish anti-terrorism system, with particular emphasis on legal bases and institutional dimensions. The author undertook attempts to determine the direction of development of anti-terrorism activities in Poland in the context of a changing environment threatened by terrorist attacks in Europe. The considerations also include an attempt to evaluate the adopted anti-terrorism solutions in confrontation with the changing methods and tools used by modern terrorists.

Key words: terrorism, counterterrorism, anti-terrorism system, security of Poland

Антитеррористическая система Польши перед лицом угрозы современного терроризма Резюме

Целью статьи является указание основных особенностей польской антитеррористической системы, с учетом правовой базы и существующих институтов государства. Автор предпринял попытку определения направлений развития действий в сфере борьбы с терроризмом в Польше в контексте меняющейся общественно-политической ситуации и угрозы проведения терактов в Европе. В статье дана также попытка оценки существующих антитеррористических решений в связи с изменяющимися методами и инструментами, используемыми современными террористами.

Ключевые слова: терроризм, антитеррористические действия, антитеррористическая система, безопасность Польши